

Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja

**Nacionalni pčelarski program
za razdoblje od 2011. do 2013. godine**

Lipanj, 2011.

SADRŽAJ

1. UVOD -----	4
2. STANJE U SEKTORU PČELARSTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ -----	5
3. NACIONALNI PČELARSKI PROGRAM -----	7
3.1. CILJ NACIONALNOG PČELARSKOG PROGRAMA -----	7
3.2. PRAVNA OSNOVA -----	7
3.3. NOSITELJI IZRADE PROGRAMA -----	8
3.4. RAZDOBLJE TRAJANJA PROGRAMA -----	8
3.5. PROCJENA USPJEŠNOSTI IZVOĐENJA MJERA -----	8
4. MJERE U PROVEDBI PROGRAMA -----	8
4.1. SUZBIJANJE VAROOZE PČELA -----	9
4.1.1. <i>Predmet mjere</i> -----	9
4.1.2. <i>Ishodište mjere</i> -----	9
4.1.3. <i>Korisnici mjere</i> -----	9
4.1.4. <i>Radne faze mjere</i> -----	9
4.1.5. <i>Pravni okvir za provedbu mjere Suzbijanje varooze pčela</i> -----	9
4.1.6. <i>Nositelji mjere</i> -----	10
4.1.7. <i>Rok izvršenja</i> -----	10
4.1.8. <i>Predviđeni troškovi u provedbi mjere</i> -----	10
4.2. KONTROLA KVALITETE MEDA -----	10
4.2.1. <i>Predmet mjere</i> -----	10
4.2.2. <i>Ishodište mjere</i> -----	10
4.2.3. <i>Korisnici mjere</i> -----	10
4.2.4. <i>Radne faze mjere</i> -----	10
4.2.5. <i>Zahtjev za potporu kontrole kvalitete meda</i> -----	11
4.2.6. <i>Nositelji mjere</i> -----	11
4.2.7. <i>Rok izvršenja</i> -----	11
4.2.8. <i>Predviđeni troškovi u provedbi mjere</i> -----	11
4.3. OBNAVLJANJE PČELINJEG FONDA -----	11
4.3.1. <i>Predmet mjere</i> -----	11
4.3.2. <i>Ishodište mjere</i> -----	11
4.3.3. <i>Korisnici mjere</i> -----	11
4.3.4. <i>Radne faze mjere</i> -----	12
4.3.5. <i>Zahtjev za potporu za obnovu pčelinjeg fonda</i> -----	12
4.3.6. <i>Nositelji mjere</i> -----	12
4.3.7. <i>Rok izvršenja</i> -----	12
4.3.8. <i>Predviđeni troškovi u provedbi mjere</i> -----	12
4.4. RACIONALIZACIJA TROŠKOVA SELEĆEG PČELARSTVA -----	12
4.4.1. <i>Predmet mjere</i> -----	12
4.4.2. <i>Ishodište mjere</i> -----	12
4.4.3. <i>Korisnici mjere</i> -----	12
4.4.4. <i>Radne faze mjere</i> -----	13
4.4.5. <i>Zahtjev za potporu racionalizacije troškova selećeg pčelarstva</i> -----	13
4.4.6. <i>Nositelj mjere</i> -----	13
4.4.7. <i>Rok izvršenja</i> -----	13
4.4.8. <i>Predviđeni troškovi u provedbi mjere</i> -----	13
4.5. TEHNIČKA POMOĆ PČELARSTVU -----	13
4.5.1. <i>Predmet mjere</i> -----	13
4.5.2. <i>Ishodište mjere</i> -----	13
4.5.3. <i>Korisnici mjere</i> -----	13
	14

4.5.4. <i>Radne faze mjere</i>	14
4.5.5. <i>Zahtjev za potporu tehničke pomoći pčelarstvu</i>	14
4.5.6. <i>Nositelj mjere</i>	14
4.5.7. <i>Rok izvršenja</i>	14
4.6. PRIMIJENJENA ISTRAŽIVANJA U PČELARSTVU	14
4.6.1. <i>Predmet mjere</i>	14
4.6.2. <i>Ishodište mjere</i>	15
4.6.3. <i>Korisnici mjere</i>	15
4.6.4. <i>Radne faze mjere</i>	15
4.6.5. <i>Izvršenje mjere</i>	15
4.6.6. <i>Nositelj mjere</i>	15
4.6.7. <i>Rok izvršenja</i>	15
4.6.8. <i>Predviđeni troškovi u provedbi mjere</i>	15
5. PROVEDBA PROGRAMA U PRIJELAZNOJ 2011. GODINI	15
5.1. SUZBIJANJE VAROOZE PČELA	16
5.1.1. <i>Predmet mjere</i>	16
5.1.2. <i>Ishodište mjere</i>	16
5.1.3. <i>Korisnici mjere</i>	16
5.1.4. <i>Radne faze mjere</i>	16
5.1.5. <i>Pravni okvir za provedbu mjere Suzbijanje varooze pčela</i>	16
5.1.6. <i>Nositelji mjere</i>	16
5.1.7. <i>Rok izvršenja</i>	17
5.1.8. <i>Predviđeni troškovi u provedbi mjere</i>	17
5.2. TEHNIČKA POMOĆ PČELARSTVU I RACIONALIZACIJA SELEĆEG PČELARSTVA	17
5.2.1. <i>Predmet mjere</i>	17
5.2.2. <i>Ishodište mjere</i>	17
5.2.3. <i>Korisnici mjere</i>	17
5.2.4. <i>Radne faze mjere</i>	17
5.2.5. <i>Zahtjev za potporu tehničke pomoći pčelarstvu</i>	17
5.2.6. <i>Nositelj mjere</i>	18
5.2.7. <i>Rok izvršenja</i>	18
6. PREGLED UKUPNO PREDVIĐENIH TROŠKOVA PROVEDBE PROGRAMA	18
7. ZAKLJUČAK	19

1. UVOD

Pčelarstvo se kao grana poljoprivrede dugi niz godina poticalo kroz sustav novčanih potpora i to po pčelinjoj zajednici, kilogramu meda, te kroz potporu selekcioniranim maticama pčela. Prilagodbom zakonskih propisa s pravnom stečevinom Europske unije nije moguće osiguravati novčane potpore u pčelarstvu na dosadašnji način.

Potpore pčelarskom sektoru u Europskoj uniji sve je naglašenija, te je osigurana u okviru sustava uređenja tržišta poljoprivrednih proizvoda. U tom sustavu pojedine države članice imaju u ovisnosti od broja pčelinjih zajednica pravo u okviru svojeg nacionalnog programa u pčelarstvu osigurati određena sredstva za uspješnije odvijanje takve proizvodnje.

Budući je Republika Hrvatska prihvatile sve propise koji uređuju zajedničku poljoprivrednu politiku, a nije još u mogućnosti koristiti sredstva Europske unije za potporu pčelarstvu, to je od interesa da se pčelarstvu u Republici Hrvatskoj do ulaska u Europsku uniju osiguraju sredstva iz državnog proračuna na način da se njihovo korištenje provodi u suglasju s propisima Europske unije. Na taj način osigurava se kontinuitet potpore ovom značajnom sektoru, a pčelare priprema da nakon ulaska u Europsku uniju budu u mogućnosti na učinkovit način iskoristiti sredstva koja će biti raspoloživa za provedbu Nacionalnog pčelarskog programa Republike Hrvatske.

Do sada doneseni propisi koji uređuju pčelarsku proizvodnju usklaćeni su u cijelosti s propisima Europske unije te je i na taj način stvoren okvir za uspješnu provedbu ovoga Programa.

Kako bi se osigurao daljnji razvoj pčelarstva u Republici Hrvatskoj nakon što je ukinut dosadašnji sustav potpore u pčelarstvu, za razdoblje do ulaska u Europsku uniju uspostaviti će se na nacionalnoj razini pčelarski program koji je u svojem sadržaju u skladu s pčelarskim programima država članica Europske unije. Nacionalni pčelarski program se temelji na odredbama Zakona o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda („Narodne novine“ broj 149/09 i 22/11) koji predstavlja uskladbu s temeljnim propisom koji uređuje zajedničku organizaciju tržišta poljoprivrednih proizvoda u državama članicama Europske unije, uključujući i sektor pčelarstva.

Provođenjem ovoga Programa na nacionalnoj razini bit će osigurani preduvjeti da se takav program nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju provodi i većim dijelom financira sukladno odredbama Uredbe Vijeća kojom se uspostavlja zajednička organizacija poljoprivrednog tržišta i specifične odredbe za određene poljoprivredne proizvode (Uredba o jedinstvenom tržnom redu) br. 1234/2007.

Tablica 1. Pregled isplaćenih potpora za sektor pčelarstva i pčelinjih proizvoda u razdoblju od 2006. do 2010. godine

GODINA	POTICAJNE STAVKE	UKUPNO (kn)
2006.	pčelinje zajednice	12.869.990,20
2007.	pčelinje zajednice med	17.453.314,15
2008.	pčelinje zajednice matice pčela med	22.422.738,35
2009.	pčelinje zajednice matice pčela med	18.721.662,86
2010.	pčelinje zajednice matice pčela med	18.154.196,51
UKUPNO		89.621.902,07

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

2. STANJE U SEKTORU PČELARSTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Pčelarstvo u Republici Hrvatskoj je tradicionalna poljoprivredna grana. Prvi zapisi na našim prostorima su iz doba Rimskog carstva u kojima se navode podaci o visokoj kvaliteti meda iz naših krajeva. Kasnije, od XII. stoljeća pčele se često spominju u statutima gradova, ili u različitim sudske zapisima. U vrijeme vladavine kraljice Marije Terezije (1775. godine) objavljen je naputak "Patent o pčelarstvu" u kojem su dane postavke za širenje i njegovanje pčelarstva. Organiziranost pčelara na ovim prostorima datira još od davne 1879. godine kada je u Osijeku osnovano prvo pčelarsko društvo. Od tada pa do danas pčelarstvo je prošlo niz faza organiziranosti. Ovo bogato iskustvo ishodište je za sadašnje, ali i za buduće pčelarenje u Republici Hrvatskoj.

U brojnim državama su autohtone pčele zbog križanja s drugim pasminama na granici izumiranja. U Republici Hrvatskoj čista autohtona pčela održala se do danas pod imenom „siva“ pčela (*Apis mellifera carnica*). Poznata je po svojoj pitomosti, radu i dobroj orijentaciji u prostoru. Zbog tih prednosti cijenimo ovu pčelu te njezin poseban i iznimski značaj u poljoprivredi, šumarstvu i ekologiji.

Pčelarstvo ima u Republici Hrvatskoj, kao i u svijetu veliki gospodarski značaj. Pčelinji proizvodi - med, pelud, vosak, propolis, matična mlijec, te pčelinji otrov upotrebljavaju se kao hrana i dodatak prehrani te zbog svojih funkcionalnih svojstava pri otklanjanju zdravstvenih problema. Upravo zato su pčelinji proizvodi važni za proizvodnju kako prehrambenih tako i drugih proizvoda. Ukupna vrijednost svih pčelinjih proizvoda je daleko manja od značaja i koristi od opršivanja bilja. Medonosne pčele su najvažniji i najbrojniji prirodni opršivači. Pčele opršivanjem sudjeluju u stvaranju dodatne vrijednosti u biljnoj proizvodnji u poljoprivredi, te su tako u nekim segmentima te proizvodnje ključne (oprašivanje badema, košturnjavih voća, u sjemenarstvu i sl.). Jednako je tako značajna i njihova uloga u opršivanju samoniklog bilja čime pridonose očuvanju ukupne biološke raznolikosti. Uloga pčela u ekosustavu je nezamjenjiva i stoga što se brojnost divljih opršivača smanjuje

nestajanjem prirodnih staništa, povećanjem monokulturne poljoprivrede i uslijed primjene različitih sredstava za zaštitu bilja.

Republika Hrvatska zbog različitih klimatskih zona (mediteranska, kontinentalna, planinska) ima i različite uvjete za razvoj pčelarstva. Različitost i bogatstvo biljnih vrsta omogućuje proizvodnju mnogih sortnih vrsta meda npr. kesten, bagrem, kadulja, lipa, vrijesak, šumski med, suncokret, amorfa, cvjetni med, livadni, itd.

Tablica 2. Broj pčelara i pčelinjih zajednica u razdoblju od 2006. do 2009. godine

GODINA	2006.*	2007.*	2008.*	2009.**
BROJ PČELARA	4.020	5.370	5.490	7.470
BROJ PČELINJIH ZAJEDNICA	280.803	345.375	341.124	366.814

Izvor: DZS*, HPA**

Tablica 3. Veličina pčelinjaka prema broju pčelinjih zajednica u Republici Hrvatskoj

BROJ PČELINJIH ZAJEDNICA	%	BROJ PČELARA PREMA VELIČINI PČELINJAKA
< 10	20,37	1.522
11-20	16,57	1.238
21-30	10,08	753
31-40	10,06	751
41-50	8,19	611
51-100	21,36	1.596
101-150	5,94	444
151-250	6,23	465
251-500	1,04	78
501<	0,16	12
UKUPNO	100,00	7.470

Izvor: HPA

Tablica 4. Prosječna proizvodnja meda (tone) te otkupne cijene meda

GODINA	PROCIJENJENA PROIZVODNJA (t)	OTKUPNA CIJENA (kn/kg)
2006.*	4.460	13,45
2007.*	5.490	11,23
2008.*	5.420	13,65
2009.**	6.410	16,49

Izvor: DZS*, HPA**

Tablica 5. Prikaz primjera proizvodnje

TIP PČELINJAKA	stacionirani pčelinjak
PRINOS PO PROIZVODNOJ KOŠNICI	med-25 kg/košnici vosak – 0,30 kg/košnici
TIP KOŠNICE	LR
BROJ KOŠNICA	60
UKUPNA PROIZVODNJA MEDA	1500 kg

3. NACIONALNI PČELARSKI PROGRAM

3.1. CILJ NACIONALNOG PČELARSKOG PROGRAMA

Cilj Nacionalnog pčelarskog programa (u dalnjem tekstu: Program) jest omogućiti razvoj pčelarstva poboljšanjem tehničko tehnoloških okvira proizvodnje, obrade i ponude meda za tržište, očuvanjem i povećanjem broja pčelinjih zajednica, osiguravanjem pomoći u suzbijanju varooze, te potvrđivanjem kvalitete i prepoznatljivosti meda za potrošače uvođenjem sustavnih laboratorijskih ispitivanja.

Prema Pravilniku o držanju pčela i katastru pčelinje paše („Narodne novine“ broj 18/08) propisana je obveza vođenja Evidencije pčelara i pčelinjaka (u dalnjem tekstu: Evidencija pčelara) iz koje proizlazi da se u Republici Hrvatskoj pčelari sa 366.814 pčelinjih zajednica, što iznosi 6,5 košnica po kvadratnom kilometru. Obzirom na zemljopisni položaj Republike Hrvatske, kao i na mnogobrojnost pčelinjih paša, postoje realne mogućnosti povećanja broja pčelinjih zajednica i povećanja proizvodnje pčelinjih proizvoda.

U pčelarstvu u Republici Hrvatskoj razlikujemo stacionarne i seleće pčelare. Seleće pčelarenje nije dovoljno zastupljeno, a obzirom na sve veću urbanizaciju kao i turizam, poglavito u priobalju te kratkotrajne paše, pčelari su prisiljeni sve više seliti, kako iz navedenih razloga tako i iz ekonomске opravdanosti.

Budući da se svake godine bilježe značajni gubici pčelinjih zajednica, uzrokovani raznim pčelinjim bolestima, ponajprije varoozom neophodno je sustavno vršiti monitoring varooze i pratećih bolesti te uvesti sustavno suzbijanje na cijelom prostoru Republike Hrvatske. Jedino sustavnim praćenjem gubitaka pčelinjih zajednica i razvoja varooze kroz pašnu sezonu te integralnim pristupom zaštite možemo značajnije utjecati na njihovo smanjenje.

Jedan od čimbenika uspješnog prezimljavanja i povećanja prinosa pčelinjih proizvoda je i kvalitetna mlada matica. U Republici Hrvatskoj izvorno živi siva pčela (*Apis mellifera carnica*), te je obaveza očuvanje ove pasmine i očuvanje njezine biološke raznolikosti. Hrvatski pčelari proizvode više od dvadeset sorti meda dostatnog za domaće tržište, a dio proizvodnje se i izvozi.

Upravo tako proizведен med, a koji je prošao kroz sustav kontrole za krajnjeg korisnika, predstavlja sigurnu i kvalitetnu hranu.

3.2. PRAVNA OSNOVA

Ovaj Program donosi se na temelju Zakona o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda („Narodne novine“ broj 149/09 i 22/11) radi unaprjeđivanja uvjeta za proizvodnju i trženje pčelinjih proizvoda, a ostali propisi koji se moraju poštovati tijekom njegova provođenja su:

1. Zakon o poljoprivredi („Narodne novine“ broj 149/09),
2. Zakon o stočarstvu („Narodne novine“ broj 70/97, 36/98, 151/03 i 132/06),
3. Zakon o veterinarstvu („Narodne novine“ broj 41/07 i 55/11),
4. Zakon o veterinarsko-medicinskim proizvodima („Narodne novine“ broj 84/08),

5. Zakon o hrani („Narodne novine“ broj 46/07 i 55/11),
6. Pravilnik o držanju pčela i katastru pčelinje paše („Narodne novine“ broj 18/08),
7. Pravilnik o medu („Narodne novine“ broj 93/09),
8. Pravilnik o kakvoći uniflornog meda („Narodne novine“ broj 122/09),
9. Pravilnik o označavanju, reklamiranju i prezentiraju hrane („Narodne novine“ broj 41/08),
10. Pravilnik o higijeni hrane („Narodne novine“ broj 99/07, 27/08, 118/09),
11. Pravilnik o higijeni hrane životinjskog podrijetla („Narodne novine“ broj 99/07, 28/10),
12. Pravilnik o vođenju upisnika registriranih i odobrenih objekata te o postupcima registriranja i odobravanja objekata u poslovanju s hranom („Narodne novine“ broj 125/08, 55/09 i 130/10),
13. Pravilnik o veterinarskom pregledu živih životinja u unutarnjem prometu i svjedodžbi o zdravstvenom stanju i mjestu podrijetla životinja („Narodne novine“ broj 87/08),
14. Pravilnik o mjerama suzbijanja i iskorjenjivanja pčelinjih bolesti („Narodne novine“ broj 114/04),
15. Pravilnik o načinu prijave bolesti životinja („Narodne novine“ broj 31/09),
16. Pravilnik o uvjetima zdravlja životinja i uvjetima za izdavanje certifikata za uvoz pčela (apis mellifera i bombus spp.) iz određenih trećih zemalja („Narodne novine“ broj 101/09),
17. Naredba o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju.

3.3. NOSITELJI IZRADE PROGRAMA

Program je izradilo Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja (u dalnjem tekstu: MPRRR) u suradnji s:

- Hrvatskim pčelarskim savezom (u dalnjem tekstu: HPS),
- Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (u dalnjem tekstu: Agencija za plaćanja),
- Hrvatskom poljoprivrednom agencijom (u dalnjem tekstu: HPA),
- Hrvatskom poljoprivrednom komorom,
- Hrvatskom gospodarskom komorom,
- Udrugom uzgajivača selekcioniranih matica pčela Hrvatske (u dalnjem tekstu: Udruga uzgajivača).

3.4. RAZDOBLJE TRAJANJA PROGRAMA

Razdoblje trajanja Programa: 2011. - 2013. godina.

3.5. PROCJENA USPJEŠNOSTI IZVOĐENJA MJERA

Procjena uspješnosti izvođenja mjera iz Programa provodi se u svakoj sljedećoj godini.

4. MJERE U PROVEDBI PROGRAMA

Provedbom mjera iz Programa stvorit će se uvjeti za bolji položaj pčelarstva u Republici Hrvatskoj te stvoriti osnova za povećanje konkurentnosti u pčelarskom sektoru. Mjere koje se provode tijekom odvijanja Programa su:

1. suzbijanje varooze pčela;
2. kontrola kvalitete meda;
3. obnavljanje pčelinjeg fonda;
4. racionalizacija troškova selećeg pčelarstva;
5. tehnička pomoć pčelarima;
6. primjenjena istraživanje u pčelarstvu.

4.1. SUZBIJANJE VAROOZE PČELA

4.1.1. Predmet mjere

Predmet mjere je, u okviru nacionalnog Programa kontrole i suzbijanja varooze, financirati nabavu odobrenih veterinarsko-medicinskih proizvoda (u dalnjem tekstu: VMP), za pčelare upisane u Evidenciju pčelara.

Cilj mjere je osigurati ispravnu, pravovremenu i učinkovitu primjenu VMP-a u svrhu kontrole i suzbijanja nametnika *Varroa destructor* u pčelinjim zajednicama, uz istodobno smanjenje opasnosti od pojave rezistencije te osiguravanje proizvodnje pčelinjih proizvoda bez rezidua VMP-a koje se koriste u zaštiti pčela protiv varooze.

4.1.2. Ishodište mjere

Varooza je nametnička bolest pčela i pčelinjeg legla uzrokovanata grinjom *V. destructor*. Ženke nametnika žive na odraslim pčelama i hrane se hemolimfom, a jaja nesu uz pčelinje leglo. Razvojni oblici hrane se hemolimfom pčelinjih kukuljica, pa se znakovi bolesti očituju na leglu i odraslim pčelama. Na pčelinjoj zajednici ne opažaju se znakovi bolesti dok je broj grinja malen. Kad se razvije velik broj grinja, pčelinja zajednica slabi i na kraju posve propada. U zemljama gdje se bolest javlja, nanosi znatne ekonomski štete. Varooza se prije tridesetak godina naglo proširila Europom, a isto tako i našom zemljom. Za suzbijanje varooze potrebno je provoditi tretiranje pčelinjih zajednica odgovarajućim sredstvom. Naglašava se važnost jedinstvenog modela suzbijanja varooze u Republici Hrvatskoj (korištenje istih VMP - a, u svim pčelinjim zajednicama u isto vrijeme) te proizvodnju pčelinjih proizvoda bez rezidua, odnosno ostataka štetnih tvari u istima. Unatrag nekoliko godina problemi s varoozom se povećavaju zbog otpornosti varooe na kemijska zaštitna sredstva, širenja drugih pčelinjih bolesti i prisutnosti onečišćenja u okolišu. Učestala uginuća pčelinjih zajednica i loša pčelarska sezona predstavljaju veliki izazov za mnoge pčelare kod izbora određenog lijeka za suzbijanje varooze.

U okviru mjere predviđeno je da se svakom pčelaru upisanom u Evidenciju pčelara, za svaku pčelinju zajednicu financira nabava VMP-a koji će biti primijenjen u skladu s odredbama nacionalnog Programa kontrole i suzbijanja varooze.

4.1.3. Korisnici mjere

Korisnici mjere su konvencionalni i ekološki pčelari upisani u Evidenciju pčelara.

4.1.4. Radne faze mjere

MPRRR - Uprava za veterinarstvo će za potrebe ove mjere u suradnji s Hrvatskim veterinarskim institutom, Veterinarskim fakultetom i Hrvatskom poljoprivrednom komorom izraditi Program za kontrolu i suzbijanje varooze.

Agencija za plaćanja raspisuje natječaj za izbor dobavljača i distributera VMP-a.

4.1.5 Pravni okvir za provedbu mjere Suzbijanje varooze pčela

Naredba o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju.

4.1.6. Nositelji mjere

Nositelji mjere su Agencija za plaćanja, MPRRR - Uprava za veterinarstvo, HPA i HPS.

4.1.7. Rok izvršenja

Rok provođenja ove mjere:

- za 2012. godinu: od 1. siječnja do 31. prosinca 2012. godine.
- za 2013. godinu: od 1. siječnja do 31. prosinca 2013. godine.

4.1.8. Predviđeni troškovi u provedbi mjere

MJERA	ZADACI	TROŠKOVI (kn)
Suzbijanje varooze pčela	1. Nabava VMP	7.548.487,00
	2. Distribucija VMP pčelarima	80.000,00
	UKUPNO	7.628.487,00

4.2. KONTROLA KVALITETE MEDA

4.2.1 Predmet mjere

Predmet mjere je financiranje ispitivanja kvalitete meda pri njegovu stavljanju na tržiste kojom bi se potvrdila ispravnost proizvoda propisanim parametrima kvalitete te sukladnost označavanja proizvoda.

Ovom mjerom provodit će se ispitivanje kvalitete uniflornog meda pri čemu će biti financirano djelomično određivanje njegova sastava prema sljedećim kriterijima: električna provodljivost, količina vode, količina hidroksi-metil-furfurala, te udio peludnih zrnaca u netopivom sedimentu, a na bazi do tri uzorka po pčelaru.

4.2.2. Ishodište mjere

Zbog biljne raznolikosti Republike Hrvatske i različitim klimatskim uvjetima velike su mogućnosti u razvoju proizvodnje uniflornog meda te povećanju njegove ponude i konkurentnosti kako na tržištu Republike Hrvatske tako i na tržištu Europske unije. U odnosu na navedeni prirodni potencijal relativno je mali broj dosada ispitanih uzoraka meda na parametre kvalitete prije stavljanja na tržište koji godišnje prosječno iznosi približno 6.410 tona.

4.2.3. Korisnici mjere

Korisnici mjere su svi pčelari upisani u Evidenciju pčelara.

4.2.4. Radne faze mjere

HPS će sukladno članku 18., stavku 5. Pravilnika o držanju pčela i katastru pčelinje paše prikupiti podatke o broju zainteresiranih korisnika i broju uzoraka za ispitivanje kvalitete meda po zainteresiranom korisniku, te ih dostaviti Agenciji za plaćanja.

Agencija za plaćanja raspisuje natječaj za odabir ovlaštenoga laboratorija.

4.2.5. Zahtjev za potporu kontrole kvalitete meda

Agencija za plaćanja će na temelju raspoloživih novčanih sredstava za ovu mjeru utvrditi jediničnu vrijednost financiranja po uzorku i korisniku.

4.2.6. Nositelji mjere

Nositelji mjere su Agencija za plaćanja, HPA i HPS.

4.2.7. Rok izvršenja

Rok provođenja ove mjere:

- za 2012. godinu: od 1. siječnja do 31. prosinca 2012. godine.
- za 2013. godinu: od 1. siječnja do 31. prosinca 2013. godine.

4.2.8. Predviđeni troškovi u provedbi mjere

MJERA	ZADACI	TROŠKOVI (kn)
Ispitivanje kvalitete meda	Ispitivanje kvalitete meda prema sljedećim kriterijima: - električna provodljivost, - količina vode, - količina hidroksi-metil-furfurala, - udio peludnih zrnaca u netopivom sedimentu	2.128.207,00

4.3. OBNAVLJANJE PČELINJEG FONDA

4.3.1. Predmet mjere

Predmet mjere je očuvanje i proširenje pčelinjeg fonda, čime se izravno pomaže očuvanje naše izvorne pasmine sive pčele, te se unapređuju njezine gospodarske i biološke odlike.

Ova mjera odnosi se na sufinanciranje kupnje selekcioniranih matica kroz potporu uzbunjivačima matica za uzgoj selekcioniranih matica i za testiranje matica.

4.3.2. Ishodište mjere

Pčele su izložene štetnim utjecajima koji zahtijevaju stalno obnavljanje i nadomještanje pčelinjih zajednica. Ugibanja pčelinjih zajednica posljedica su neodgovarajuće tehnologije, varooze, drugih pčelinjih bolesti, trovanja itd.

Sukladno međunarodnim smjernicama, neophodno je pokrenuti zaštitu, obnavljanje i održivo korištenje medonosnih pčela te poticanje uzgoja pčela na što većem broju lokacija. Sustavno obnavljanje pčelinjeg fonda nadovezuje se na djelovanje i uspostavljanje uzbunjališta pčelinjih matica i proizvodnju pčelinjih zajednica sive pčele te testiranje pčelinjih matica. Poticanjem

uzgoja matica kod velikog broja uzgajivača osigurava se očuvanje biološke raznolikosti izvorne populacije pčela. Ocjenjivanje i razvoj metoda parametara kvalitete uzgojnog materijala je zadatak koji je sastavni dio uzgoja i certificiranja matica pčela.

4.3.3. Korisnici mjere

Korisnici mjere su uzgajivači pčelinjih matica registrirani u Upisniku uzgajivača selekcioniranih matica pčela, te HPA u organizaciji i provedbi testiranja matica.

4.3.4. Radne faze mjere

Mjera se provodi sukladno Programu gojidbenog stvaranja pčela u Republici Hrvatskoj.

4.3.5. Zahtjev za potporu za obnovu pčelinjeg fonda

Udruga uzgajivača izdat će potvrdu uzgajivačima o količini prodanih selekcioniranih matica.

Maksimalni iznos sufinanciranja po matici je 50 kuna.

Ako je zahtjev veći od raspoloživih sredstava sufinanciranje se proporcionalno umanjuje po svakom zahtjevu za isplatu.

4.3.6. Nositelji mjere

Nositelji mjere su Udruga uzgajivača i HPA.

4.3.7. Rok izvršenja

Rok provođenja ove mjere:

- za 2012. godinu: od 1. siječnja do 31. prosinca 2012. godine.
- za 2013. godinu: od 1. siječnja do 31. prosinca 2013. godine.

4.3.8. Predviđeni troškovi u provedbi mjere

MJERA	ZADACI	TROŠKOVI (kn)
Obnavljanje pčelinjeg fonda	1. Sufinanciranje prodaje matica 2. Testiranje matica	1.269.719,50 188.767,50
	UKUPNO:	1.458.487,00

4.4. RACIONALIZACIJA TROŠKOVA SELEĆEG PČELARSTVA

4.4.1. Predmet mjere

Ovom mjerom omogućava se sufinanciranje troškova selećih pčelara kod kupnje opreme koja se koristi za selenje pčela i to kupnja novih priključnih vozila, mehaničkih i/ili hidrauličnih dizalica, utovarnih rampi i kontejnera.

4.4.2. Ishodište mjere

Ova mjera se predlaže radi zastarjelosti opreme u selećem pčelarstvu u cilju sigurnosti prometa i povećanja proizvodnje meda. Obzirom na zemljopisni položaj Republike Hrvatske i

tri klimatske zone, sve veće urbanizacije kao i kratkotrajnosti paša, sve veći broj pčelara seli na dvije ili više pčelinjih paša.

4.4.3. Korisnici mjere

Korisnici mjere su pčelari upisani u Evidenciju pčelara kao seleći pčelari.

4.4.4. Radne faze mjere

Korisnici mjere podnose zahtjev Agenciji za plaćanja s priloženim računima iz kojih je razvidan iznos utrošenih novčanih sredstava za nabavu opreme koja se koristi za selidbu pčela.

4.4.5. Zahtjev za potporu racionalizacije troškova selećeg pčelarstva

Programska mjera „Racionalizacija selećeg pčelarstva“ korisnicima sredstava omogućuje povrat do 50% investicije.

Maksimalni iznos po korisniku je 50.000,00 kn.

Korisniku ove mjere stavlja se zabrana otuđenja sufinancirane opreme do pet godina.

Ako je zahtjev veći od raspoloživih sredstava sufinanciranje se proporcionalno umanjuje po svakom zahtjevu.

4.4.6. Nositelj mjere

Nositelj mjere je Agencija za plaćanja.

4.4.7. Rok izvršenja

Rok provođenja ove mjere:

- za 2012. godinu: od 1. siječnja do 31. prosinca 2012. godine.
- za 2013. godinu: od 1. siječnja do 31. prosinca 2013. godine.

4.4.8. Predviđeni troškovi u provedbi mjere

MJERA	ZADATAK	TROŠKOVI (kn)
Racionalizacija selećeg pčelarstva	Kupnja nove opreme koja se koristi za seljenje pčela: - priključnih vozila, - mehaničkih i/ili hidrauličnih dizalica, - utovarnih rampi i - kontejnera	1.508.487,00

4.5. TEHNIČKA POMOĆ PČELARSTVU

4.5.1. Predmet mjere

Ovom mjerom omogućava se modernizacija pčelarstva onim pčelarima koji su registrirani u Evidenciji pčelara neovisno od broja pčelinjih zajednica. Predmet projekta je sufinanciranje pomagala, pribora i opreme koja se koristi u pčelarstvu.

4.5.2. Ishodište mjere

Kako pčelari iskorištavaju manje od 50% pašnih resursa koji su im na raspolaganju, ukazuje se potreba za modernizacijom opreme i povećanjem broja pčelinjih zajednica, u cilju povećanja ukupne proizvodnje. Svaki pčelar je odgovoran za proizvodnju zdravstveno

ispravnih pčelinjih proizvoda. Jedan od uvjeta proizvodnje zdravih pčelinjih zajednica je adekvatna oprema, koja mora biti izrađena od prirodnog materijala odnosno onog koji je netoksičan i nehrđajući.

Pčelari će pomoći mjere Tehničke pomoći pčelarstvu lakše zamijeniti zastarjelu opremu koja je dotrajala ili neprimjerena, što će omogućiti dobivanje zdravstveno ispravnih pčelinjih proizvoda.

4.5.3. Korisnici mjere

Korisnici mjere su pčelari upisani u Evidenciju pčelara.

4.5.4. Radne faze mjere

Korisnici mjere podnose zahtjev Agenciji za plaćanja s priloženim računima iz kojih je razvidan iznos utrošenih novčanih sredstava za nabavu pčelarske opreme.

4.5.5. Zahtjev za potporu tehničke pomoći pčelarstvu

Programska mjera „Tehnička pomoć pčelarstvu“ korisnicima sredstava omogućuje povrat do 50% investicije.

Maksimalni iznos po korisniku sufinanciranja je 20.000,00 kuna.

Minimalni iznos po korisniku sufinanciranja je 2.000,00 kuna.

Ako je zahtjev veći od raspoloživih sredstava sufinanciranje se proporcionalno umanjuje po svakom zahtjevu.

4.5.6. Nositelj mjere

Nositelj ove mjere je Agencija za plaćanja.

4.5.7. Rok izvršenja

Rok provođenja ove mjere:

- za 2012. godinu: od 1. siječnja do 31. prosinca 2012. godine.
- za 2013. godinu: od 1. siječnja do 31. prosinca 2013. godine.

4.5.8. Predviđeni troškovi u provedbi mjere

MJERA	ZADATAK	TROŠKOVI (kn)
Tehnička pomoć pčelarima	Nabava pčelarske opreme	4.943.332,00

4.6. PRIMIJENJENA ISTRAŽIVANJA U PČELARSTVU

4.6.1. Predmet mjere

Predmet mjere je osnivanje testnih pčelinjaka na cijelom području Republike Hrvatske. Problematika pčelinjih bolesti predstavlja važno mjesto u suvremenom komercijalnom pčelarenju. Posebice se to odnosi na spoznaju da se unatrag nekoliko desetljeća značajno povećao broj uzročnika bolesti i sve veće povezanosti između pojedinih bolesti pčela koje u zajedničkom nastupu mogu uzrokovati velika uginuća pčelinjih zajednica. Međunarodni transport pčela i/ili njihovih proizvoda povećao je mogućnost unošenja različitih uzročnika (nametnika, bakterija, gljivica ili virusa) u pčelinje zajednice, a pravilno i pravovremeno utvrđivanje bolesti pčela, te utvrđivanje epizootiološke slike, omogućava odgovarajuće

postupke i mjere suzbijanja. Nesporno je utvrđeno da nove pčelinje bolesti, novi trendovi u suvremenoj dijagnostici, terapiji i preventivi pčelinjih bolesti predstavljaju izazov za znanstveno i praktično pčelarstvo. Osnivanje testnih pčelinjaka omogućilo bi provođenje jedinstvenog modela suzbijanja varooze u Republici Hrvatskoj (isto zaštitno sredstvo - svi pčelari - sve pčelinje zajednice - isto vrijeme tretiranja) kao i borbu protiv ostalih zaraznih i nametničkih bolesti pčela.

4.6.2. Ishodište mjere

Osnivanje testnih pčelinjaka za pravilno provođenje kontrole dnevnog pada varooe kao i pravodobno obavlješćivanje pčelara kada i s kojim odobrenim VMP-om treba tretirati pčelinje zajednice tijekom godine. Također, provođenje klasične i molekularne dijagnostike ostalih ekonomski značajnih bolesti pčela, mjera za sprečavanje nastanka i suzbijanje istih. Testni pčelinjaci imaju važnu ulogu za provođenje znanstveno istraživačkih, posebice kliničkih ispitivanja učinkovitosti pojedinih VMP-a.

Program osnivanja testnih pčelinjaka obuhvatiti će područje cijele Republike Hrvatske.

4.6.3. Korisnici mjere

Neposredni korisnici mjere su nosioci znanstvenih istraživanja, a posredni korisnici mjere su pčelari registrirani u Evidenciji pčelara kroz odabir istraživačkih projekata, te kasniju primjenu rezultata istraživanja.

4.6.4. Radne faze mjere

Agencija za plaćanja raspisati će Natječaj za odabir institucije koja će provoditi ovu mjeru, sukladno Programu kojeg priloži natječajnoj dokumentaciji.

4.6.5. Izvršenje mjere

Osnivanje testnih pčelinjaka provodi se temeljem Programa institucije odabrane na Natječaju.

4.6.6. Nositelj mjere

Nositelj ove mjeru je Agencija za plaćanja.

4.6.7. Rok izvršenja

Rok provođenja ove mjeru:

- za 2012. godinu: od 1. siječnja do 31. prosinca 2012. godine.
- za 2013. godinu: od 1. siječnja do 31. prosinca 2013. godine.

4.6.8. Predviđeni troškovi u provedbi mjeru

MJERA	ZADACI	TROŠKOVI (kn)
Primjenjena istraživanja u pčelarstvu	Osnivanje testnih pčelinjaka	333.000,00

5. PROVEDBA PROGRAMA U PRIJELAZNOJ 2011. GODINI

Obzirom da se 2011. godina uzima kao prijelazna godina u njoj će se provoditi dio mjera i to: Suzbijanje varooze pčela, Tehnička pomoć pčelarstvu i Racionalizacija troškova selećeg pčelarstva.

5.1. SUZBIJANJE VAROOZE PČELA

5.1.1. Predmet mjere

Predmet mјere je, u okviru nacionalnog Programa kontrole i suzbijanja varooze u 2011. godini, sufinancirati nabavu odobrenih veterinarsko-medicinskih proizvoda (u dalnjem tekstu: VMP), za pčelare upisane u Evidenciju pčelara.

Cilj mјere je osigurati ispravnu, pravovremenu i učinkovitu primjenu VMP-a u svrhu kontrole i suzbijanja nametnika *Varroa destructor* u pčelinjim zajednicama, uz istodobno smanjenje opasnosti od pojave rezistencije te osiguravanje proizvodnje pčelinjih proizvoda bez rezidua VMP-a koje se koriste u zaštiti pčela protiv varooze.

5.1.2. Ishodište mјere

Varooza je nametnička bolest pčela i pčelinjeg legla uzrokovanu grinjom *V. destructor*. Ženke nametnika žive na odraslim pčelama i hrane se hemolimfom, a jaja nesu uz pčelinje leglo. Razvojni oblici hrane se hemolimfom pčelinjih kukuljica, pa se znakovi bolesti očituju na leglu i odraslim pčelama. Na pčelinjoj zajednici ne opažaju se znakovi bolesti dok je broj grinja malen. Kad se razvije velik broj grinja, pčelinja zajednica slabi i na kraju posve propada. U zemljama gdje se bolest javlja, nanosi znatne ekonomске štete. Varooza se prije tridesetak godina naglo proširila Europom, a isto tako i našom zemljom. Za suzbijanje varooze potrebno je provoditi tretiranje pčelinjih zajednica odgovarajućim sredstvom. Naglašava se važnost jedinstvenog modela suzbijanja varooze u Republici Hrvatskoj (korištenje istih VMP - a, u svim pčelinjim zajednicama u isto vrijeme) te proizvodnju pčelinjih proizvoda bez rezidua, odnosno ostataka štetnih tvari u istima. Unatrag nekoliko godina problemi s varoozom se povećavaju zbog otpornosti varooe na kemijska zaštitna sredstva, širenja drugih pčelinjih bolesti i prisutnosti onečišćenja u okolišu. Učestala uginuća pčelinjih zajednica i loša pčelarska sezona predstavljaju veliki izazov za mnoge pčelare kod izbora određenog lijeka za suzbijanje varooe.

U okviru mјere predviđeno je da se svakom pčelaru upisanom u Evidenciju pčelara, za svaku pčelinju zajednicu sufinancira nabava VMP-a koji će biti primijenjen u skladu s odredbama nacionalnog Programa kontrole i suzbijanja varooze u 2011. godini.

5.1.3. Korisnici mјere

Korisnici mјere su konvencionalni i ekološki pčelari upisani u Evidenciju pčelara.

5.1.4. Radne faze mјere

MPRRR - Uprava za veterinarstvo će za potrebe ove mјere u suradnji s Hrvatskim veterinarskim institutom, Veterinarskim fakultetom i Hrvatskom poljoprivrednom komorom izraditi Program za kontrolu i suzbijanje varooze.

5.1.5. Pravni okvir za provedbu mјere Suzbijanje varooze pčela

Naredba o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju.

5.1.6. Nositelji mjere

Nositelji mjere su Agencija za plaćanja, MPRRR - Uprava za veterinarstvo, HPA i HPS.

5.1.7. Rok izvršenja

Rok provođenja ove mjere je od 1. siječnja do 31. prosinca 2011. godine.

5.1.8. Predviđeni troškovi u provedbi mjere

MJERA	ZADACI	TROŠKOVI (kn)
Suzbijanje varooze pčela	Nabava i distribucija VMP-a pčelarima	6.755.000,00

5.2. TEHNIČKA POMOĆ PČELARSTVU I RACIONALIZACIJA SELEĆEG PČELARSTVA

5.2.1. Predmet mjere

Ovom mjerom omogućava se modernizacija pčelarstva onim pčelarima koji su registrirani u Evidenciji pčelara neovisno od broja pčelinjih zajednica. Predmet projekta je sufinanciranje pomagala, pribora i opreme koja se koristi u pčelarstvu.

Ovom mjerom omogućava se sufinanciranje troškova selećih pčelara kod kupnje opreme koja se koristi za selenje pčela i to kupnja novih priključnih vozila, mehaničkih i/ili hidrauličnih dizalica, utovarnih rampi i kontejnera.

5.2.2. Ishodište mjere

Kako pčelari iskorištavaju manje od 50% pašnih resursa koji su im na raspolaganju, ukazuje se potreba za modernizacijom opreme i povećanjem broja pčelinjih zajednica, u cilju povećanja ukupne proizvodnje. Svaki pčelar je odgovoran za proizvodnju zdravstveno ispravnih pčelinjih proizvoda. Jedan od uvjeta proizvodnje zdravih pčelinjih zajednica je adekvatna oprema, koja mora biti izrađena od prirodnog materijala odnosno onog koji je netoksičan i nehrđajući.

Pčelari će pomoći mjeru Tehničke pomoći pčelarstvu lakše zamijeniti zastarjelu opremu koja je dotrajala ili neprimjerena, što će omogućiti dobivanje zdravstveno ispravnih pčelinjih proizvoda.

Ova mjeru se predlaže radi zastarjelosti opreme u selećem pčelarstvu u cilju sigurnosti prometa i povećanja proizvodnje meda. Obzirom na zemljopisni položaj Republike Hrvatske i tri klimatske zone, sve veće urbanizacije kao i kratkotrajnosti paša, sve veći broj pčelara seli na dvije ili više pčelinjih paša.

5.2.3. Korisnici mjere

Korisnici mjere su pčelari upisani u Evidenciju pčelara.

5.2.4. Radne faze mjere

Korisnici mjere podnose zahtjev Agenciji za plaćanja s priloženim računima iz kojih je razvidan iznos utrošenih novčanih sredstava za nabavu pčelarske opreme i opreme koja se koristi za selidbu pčela.

5.2.5. Zahtjev za potporu tehničke pomoći pčelarstvu

Programska mjera „Tehnička pomoć pčelarstvu i Racionalizacija selećeg pčelarstva“ korisnicima sredstava omogućuje povrat do 50% investicije.

Maksimalni iznos po korisniku sufinanciranja je 35.000,00 kuna.

Minimalni iznos po korisniku sufinanciranja je 2.000,00 kuna.

Korisniku ove mjeri stavlja se zabrana otuđenja sufinancirane opreme do pet godina.

Ako je zahtjev veći od raspoloživih sredstava sufinanciranje se proporcionalno umanjuje po svakom zahtjevu.

5.2.6. Nositelj mjeri

Nositelj ove mjeri je Agencija za plaćanja.

5.2.7. Rok izvršenja

Rok provođenja ove mjeri je od 1. siječnja do 31. prosinca 2011. godine.

5.2.8. Predviđeni troškovi u provedbi mjeri

MJERA	ZADATAK	TROŠKOVI (kn)
Tehnička pomoć pčelarima i Racionalizacija troškova selećeg pčelarstva	Nabava pčelarske opreme i kupnja nove opreme koja se koristi za seljenje pčela: - priključnih vozila, - mehaničkih i/ili hidrauličnih dizalica, - utovarnih rampi i - kontejnera	2.245.000,00

6. PREGLED UKUPNO PREDVIĐENIH TROŠKOVA PROVEDBE PROGRAMA

Predviđeni troškovi po godini trajanja Nacionalnog pčelarskog programa za razdoblje od 2011. od 2013. godine

GODINA	MJERE	TROŠKOVI (kn)	UKUPNO (kn)
2011.	Suzbijanje varooze pčela	6.755.000,00	9.000.000,00
	Tehnička pomoć pčelarstvu u 2011. godini Racionalizacija troškova selećeg pčelarstva	2.245.000,00	
2012.	Suzbijanje varooze pčela	7.628.487,00	18.000.000,00
	Kontrola kvalitete meda	2.128.207,00	
	Obnavljanje pčelinjeg fonda	1.458.487,00	
	Racionalizacija troškova selećeg pčelarstva	1.508.487,00	
	Tehnička pomoć pčelarstvu	4.943.332,00	
	Primijenjena istraživanja u pčelarstvu	333.000,00	
2013.	Suzbijanje varooze pčela	7.628.487,00	18.000.000,00
	Kontrola kvalitete meda	2.128.207,00	
	Obnavljanje pčelinjeg fonda	1.458.487,00	
	Racionalizacija troškova selećeg pčelarstva	1.508.487,00	
	Tehnička pomoć pčelarstvu	4.943.332,00	
	Primijenjena istraživanja u pčelarstvu	333.000,00	
UKUPNI TROŠKOVI PROGRAMA			45.000.000,00

7. ZAKLJUČAK

Posljednjih godina izradom novih propisa koji uređuju pčelarsku proizvodnju ostvarene su prepostavke za uspješnu provedbu Programa kojim će se sektor pčelarstva zasigurno unaprijediti.

Posebno možemo izdvajati značaj pčelinjeg katastra i sustav evidencije pčelara koji osiguravaju uvjete za dobivanje točnih podataka o pčelarskoj proizvodnji što je jedan od najvažnijih preduvjjeta za korištenje sredstava novčane potpore u pčelarstvu nakon što Republika Hrvatska postane punopravna članica Europske unije.

Provedba mjera iz Programa doprinijet će konkurentnosti pčelarstva u cjelini, te već sada omogućiti istovjetne uvjete pčelarima u Republici Hrvatskoj za korištenje potpora u sektoru pčelarstva sukladno sustavima potpore koji vrijede u Europskoj uniji.

KLASA: 011-02/11-01/63
 URBROJ: 525-02-1-0725/11-10
 Zagreb, 20. lipnja 2011. godine

P/4992831